

ülemale loomale mõistust walguse küünlast eluteel. Igaüks, kes seda jumaliku küünalt oskab tarvitada ja oma liif neid tööle wiitfib liigutada, se leiab kõigeraskest mast willetsusest peasmist. Aga seda ei tohi ja mitte uskuda, et Jumal sind imelikul kombel tuleb toitma ja katma, kui sa oma käed laiskuses julle paned ja oma meele mõistust, mis sulle siin abimeheks anti, ei wiitfi tarvitada. Arwa esiteks, wennike, mis sa tead etewõtta, ja siis mine arwamise jälgil kobe kiirest tööle, siis leiab sa oma igapäawast leiwapalukest. Sina ei ole „linnute taewa al,“ ega „lilleke wälja peal,“ kes tööta wõiwad elada, kuda tähendamise sõna ütleb. Aga ka linnute ei wõi ilma tiibade liigutamata oma elu ülespidada, waid peab hommikust õhtuni lendama ja toitu otsima, kui nälga ei taha surra. Igas seisuses, olgu ülemal ehk alamal, leiame seatud raea-piired, kus igamees oma tallitust peab täitma, üks põldu harides, teine ameti tööle, teised jälle mitmel muul kombel. Kes midagi oma seadusest tegemata jätab, se ei ole oma kohut mitte täitnud; sellepärast õnnelik igaüks, kes lahkumise tunnil, käsi rinnule pandes, wõib ütelda: Ma olen nõdra aru ja jõudu mööda igapidi oma seadust täitnud.

Kui siin natuke teelt efsides jutu kõrwale juhtusin, palun seda mitte pahaks panna, ja lähän siis kolm aastat iljemine, kus Jüri talust lahkusime, 1815 jenna jälle tagasi. Sõda aastade raskuse jäljed olid siin kustunud, ja sügise, kus meie õue wärwast sisse astuime, paistab kena uus tuba, juba sarikad ja ridwad peal, e kui kena nuku puie wahelt meie silma. Koht näi-

tab otsekui uus, kõid lagunend ja lohakille jäänud asjade jäljed on osaw, wirt peremehe käsi õue pealt äraforistanud; aiadgi aedade ja õue ümber on igas kohas uned ja kindlad. Endine wana tuba, kus tännini sees elati, pidi rehehooneks jääma, kui uus tuba walmis saab, lamber tulewal kewadel toa küllest äralahutud saama, ja kõlblikud palgid uue aida ehitamise lisaks wõetama, sest wana ait oli nõnda mädanend, et kange tuule ael maha kipus langema. Kubu poole waataja filmial puutus, leidis ta rõema, südamliku rõemu kõige üle, mis peremees mööda läinud kolme aastaga oli toimetanud. Kufi põllul seisib nabra nabra kõrwas kui kõige paremal mõisa wäljal ja sest jaur, mis tänawusest leikusest oli peksetud, näitas wälja, et Jüri endine tõutamine tõeks tahtis minna. Ta oli külwatud waka asemelt juba ligi ühelsa waka rukid aita pannud. Kes mulla põrmu terasema filmaga tähelepäni, mis sel ael, kui Jüri talusse tulnud, ülesküntud sõõdi ja lahja jäätmaa sarnane olnud: leidis nüüd musta-tõmmukat rammust mulda, mis kõnts, muda ja sõnnik aast aastalt olid sünnitanud. Suwitilja põllud olid mullu ja tänawu suwel juba kümne ja ühteteistkümne kordse seemne kannud, üks and, mis igal ael ei tohi loota, sest et suwitilja wood enamist ika sedawiisi näitab, kuda ilmad on. Põud ja üleliigne wihmamärg, niisamate aegsaste jõudwad õõ külma-ärmatised on suwe-wilja põldudele palju lahjulikumad kui rukile, mis — kui oras sügise tugewast oli mätastanud ja talwel lumest rikumata jäi — kewade wõsuma hakanud, rammusal põllul palju wäham üleliiga